

**КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ**

гр.София 1125, бул."Драган Цанков" 35
тел.: 02/ 807 30 30, факс: 02/ 870 84 48
e-mail: kzd@kzd.bg

COMMISSION FOR PROTECTION
AGAINST DISCRIMINATION

**COMMISSION FOR PROTECTION
AGAINST DISCRIMINATION**

35, Dragan Tsankov Str. ; 1125 Sofia, BULGARIA
phone: +359 2 807 30 30, fax: +359 2 870 84 48
e-mail: kzd@kzd.bg

РЕШЕНИЕ

№ 11

гр. София, 15.01.2025 г.

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ, Ад Хок заседателен състав, състоящ се от следните членове:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Орлин Колев

ЧЛЕНОВЕ: Баки Хюсеинов

Наско Атанасов

разглежда докладваната от Баки Хюсеинов преписка № 223 по описа на Комисията за защита от дискриминация (КЗД) за 2023 г. и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по преписката е образувано въз основа на решение, взето с протокол на заседание на Комисия за защита от дискриминация (КЗД), проведено на 31.08.2023 г., с Разпореждане № 671/27.09.2023 г. на председателя на КЗД, е образувано производство по доклад с вх. №12-11-1290/17.07.2023 г. по описа на КЗД, изготвен от доц. д-р Ана Джумалиева – председател на КЗД, във връзка с чл.40, ал.2 от Закона за защита от дискриминация /ЗЗДискр./ и във връзка с чл. 5, предложение последно от ЗЗДискр., в рамките на кампания „Достъпна България“ относно изградена и недостъпна архитектурна среда на обект: Д № „Р“, находяща се в гр. О ул. „А“ №

Предвид изложени констатиращи обстоятелства за осъществено по-неблагоприятно третиране чрез изградена и поддържана архитектурна среда, недостъпна за хора с увреждания по см. на §1, т.т.7 и 8 от ДР на ЗЗДискр. във вр. с чл.4, ал.1 във вр. с чл.5 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“, образуваната преписка № 223/2023 г. е разпределена за разглеждане на Ад Хок заседателен състав.

I. Конституирани страни по преписката са:

1. доц. д-р Ана Джумалиева, със служебен адрес: гр. София, бул. „Драган Цанков“, № 35- в качеството на страна в производството по смисъла на чл. 30, ал. 6 от ППКЗД, във връзка с чл. 50, т. 2 от ЗЗДискр.;
2. Община О представлявана от кмета, с адрес: гр. О ул. „А“ № - в качеството на ответна страна.
3. Д № „Р“, представлявано от директора Г Д, с адрес: гр. О ул. „А“ № - в качеството на ответна страна.

II. Фактически състав на евентуалното нарушение според изложеното в доклада.

В доклада си доц. Д-р Ана Джумалиева посочва, че на 13.06.2023 г., на основание чл. 40, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.), във връзка с чл. 53 от Закона за хора с увреждания (ЗХУ) и в изпълнение на Решения на КЗД от 10.11.2017 г. и 05.03.2021 г. за провеждане на Кампания „Достъпна България“ и Заповеди №24./20.03.2018 г. и № 8/08.03.2021 г. на Председателя на КЗД, е съставен Констативен протокол с вх.№ 12-11-1115/15.06.2023 г., по описа на КЗД, за обект: Д № „Р“, находяща се в гр. О ул. „А“ №

Счита, че отразеното в Констативния протокол съдържа данни за осъществено нарушение по смисъла на чл. 5, предложение последно от ЗЗДискр. Въз основа на гореизложеното, и на основание чл.50, т.2 от ЗЗДискр, във вр. с чл.7 от Правилата за

производство пред Комисия за защита от дискриминация, е предложено да се образува производство, по реда на Глава IV от Раздел I на ЗЗДискр., в рамките на което, ако бъде установено нарушение на ЗЗДискр. по признак „увреждане“, да се постанови преустановяването му до установяване на положение на равно третиране, както и да се наложат предвидените в закона санкции и/или принудителни административни мерки.

Прилага: Констативен протокол с вх.№ 12-11-1115/10.06.2023 г.; 2. Снимки - 3 бр.

III. Проведено е проучване по реда на чл. 55 - чл. 59 от ЗЗДискр.

1. В становището си ответната страна сочи, че Д № „Р. „ гр. О разполага с три сгради на следните адреси - ул. „А. „ № ул. „ „ № и ул. „В. „ №. Отбелязва, че в сградата на ул. „ „ № е установена липсата на изградена рампа, както и тоалетна за деца инвалиди. В посочената сграда няма такива деца. В сградата на детската градина на ул. „А. „ № са създадени условия за достъпна архитектурна среда - изградена е рампа, позволяваща лесен достъп на деца инвалиди, както и във всяка от четирите групи има тоалетни за деца инвалиди или с ограничена мобилност. Ако в детската градина постъпи такова дете, то детето ще бъде насочено към тази сграда, където са осигурени условия за безпрепятствен достъп.

2. В становището си ответната страна сочи, че Д. „ г. № „Р. „, гр. О разполага с три сгради на следните адреси: ул. „А. „ № ул. „ „ № и ул. „Е. „ №. Филиалните групи, находящи се на ул. „28-ми януари“ № 1 не се посещават от деца с физически увреждания, изискващи специфична достъпна среда. При подадени заявления от страна на родители на деца с увреждания, децата им да посещават детското заведение, същите ще бъдат насочвани към сградата, находяща се на ул. „А. „ №, където са създадени всички условия за достъпна архитектура среда - изградена е рампа, има изградени тоалетни за деца с увреждания или с ограничена мобилност във всяка от четирите групи.

Проведено е едно открито заседание, за датата и часа на което страните са били редовно уведомени. Съставът е счел преписката за изяснена от фактическа и правна страна и я е обявил за решаване, а на страните е даден 7-дневен срок за представянето на заключителни становища. Такива не са постъпили.

V. След като прецени по отделно и в съвкупност събраните по преписката писмени доказателства и обясненията на страните, Ад Хок заседателен състав, прие за установено от фактическа и правна страна, следното:

На 13.06.2023 г. обект: Д. № „Р. „, находяща се в гр. О, ул. „ „ № е бил посетен от служител на Комисията, който в рамките на извършена проверка за достъпност е издал констативен протокол¹. Видно от съдържанието на протокола, при проверка на състоянието на архитектурна достъпност, в присъствието на Г. Д. „ – директор на детската градина, представителя на КЗД е констатирал: „Проверяваният обект е на един етаж. На входа на детската градина няма изградена рампа, позволяваща безпрепятствен достъп на лица инвалиди към обекта“ /цитат/.

В становището си ответните страни сочат, че Д. № „Р. „, гр. О разполага с три сгради на следните адреси - ул. „А. „ № ул. „ „ № и ул. „В. „ №. Отбелязва, че в сградата на ул. „ „ № е установена липсата на изградена рампа, както и тоалетна за деца инвалиди. Аргументът им е, че в посочената сграда в Констативния протокол - находяща се на ул. „ „ №, няма такива деца.

Съставът приема, че в становищата си ответните страни не са оспорили така изнесените в Констативния протокол факти, с оглед на което настоящият състав намира липсата на достъпна архитектурна среда, за конкретния обект: Д. № „Р. „, гр. О, находяща се на ул. „ „ № като безспорно установена.

По преписката няма спор за факти, а единствено за правната квалификация на два релевантни факта и техните правни последици: представлява ли неравно третиране неосигуряването на свободен достъп до и вътре в сградата и чие е задължението за осигуряването на достъпна среда.

¹ с вх.№ 12-11-1115/15.06.2023 г. по описа на КЗД

На 26.01.2012г. Българската държава е ратифицирала „Конвенцията за правата на хората с увреждания“, която отразява основните принципи върху които следва да се опира българския законодател при създаването на законова рамка за защита на правата на хората с увреждания, както и при създаването на условия за интеграцията и изравняване във възможностите на тези хора.

Закона за хората с увреждания /ЗХУ/ (Обн., ДВ, бр. 105 от 18.12.2018 г., в сила от 1.01.2019 г., изм. и доп., бр. 24 от 22.03.2019 г., в сила от 1.01.2020 г.) регламентира създаването на условия и гаранции за: равнопоставеност на хората с увреждания, социалната им интеграция и упражняването на правата им, интегрирането им в работната среда, подкрепата на тях и техните семейства. Съгласно чл. 5, т. 5 от този закон „(1) *Областите на подкрепа за хората с увреждания са: достъпна среда в урбанизираните територии и обществените сгради*“. Лицата с увреждания се нуждаят от по-специална социална грижа и интеграцията им е немислима без осигуряване на архитектурна достъпност до сградите за обществено ползване, за да могат да използват свободно услугите им, както всички останали граждани без увреждания. Лицата с увреждания се нуждаят от по-специална социална грижа и интеграцията им е немислима без осигуряване на архитектурна достъпност до сградите за обществено ползване, за да могат да използват свободно услугите на различни институции, като всички останали граждани без увреждания.

Съгласно чл.2 от „Конвенцията за правата на хората с увреждания“: "Дискриминация по признак на увреждане" означава всякакво правене на разлика, всякакви ограничения или изключения, основаващи се на увреждане, имащи за цел или последица нарушаване или отменяне на зачитането, признаването или равноправното упражняване на всички права на човека и основни свободи в политическата, икономическата, социалната, културната, гражданската или всяка друга област. Това включва всякакви форми на дискриминация, включително отказ за предоставяне на **разумни улеснения**.

В разпоредбата на чл. 9 от „Конвенцията за правата на хората с увреждания“ е посочено изискването за достъпност: „*За да дадат възможност на хората с увреждания да живеят самостоятелно и да участват пълноценно във всички аспекти на живота, държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат подходящи мерки за осигуряване за хората с увреждания на равен достъп до физическата среда на живеене, до транспорта, информацията и комуникациите, включително до информационните и комуникационните системи и технологии и до всички останали удобства и услуги, отворени или предназначени за широката общественост, както в градските, така и в селските райони. Тези мерки, които следва да включват идентифициране и премахване на всякакви пречки и прегради пред достъпността, се отнасят и към:.... б) **съобразяването с всички изисквания за достъпност за хора с увреждания от страна на всякакви частни лица, предлагащи съоръжения и услуги, отворени или предназначени за широката публика;***“ същата се явява й основен източник на задължение за ответната страна по отношение на изискванията за достъпност. В този смисъл българския законодател е закрепил задължението за наличие на „**Достъпна среда**“ според §1, т.2 от Наредба № РД-02-20-2 от 26.01.2021 г. за определяне на изискванията за достъпност и универсален дизайн на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на сградите и съоръженията, в сила от 13.03.2021 г., е среда в урбанизираните територии, сградите и съоръженията, която всеки човек с намалена подвижност, с или без увреждания може да ползва **свободно и самостоятелно**.

За да има равнопоставеност, достъпната среда предполага лицето с увреждане абсолютно самостоятелно да може да се придвижи с инвалидната количка до санитарния възел на заведението, а не с помощта на втори и трети лица, които да го подпомагат така, както е възможен достъпът на останалите граждани без увреждания. Липсата на достъпна архитектурна среда за лица с увреждания до и в сградата на Д № „Р-“ гр. О находящ се на ул. „“ № е неоспорим факт. Архитектурната недостъпност до посочения обект ограничава възможността на всички лица с ограничена подвижност за достъп до услугите, които се предоставят от ответното дружество, което на свой ред се явява обективна пречка за реализирането на техните законови права и съставлява по-неблагоприятно третиране в сравнение с лицата без ограничена подвижност и се приема като

форма на пряка дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., извършено на основата на признак „увреждане“. В случая дори не е необходимо да се анализира причинната връзка между защитения признак и по-лошото третиране, тъй като тя е пряка и видима. Налице е пряко, дискриминационно третиране породено от защитен признак. Деянието осъществява й специалния състав на пряка дискриминация по чл. 37 от ЗЗДискр. - предоставяне на услуга при по-неблагоприятни условия на основата на защитения признак „увреждане“. Хората с увреждания не получават дължимия достъп до публична услуга по начин, който ги третира равноправно и им позволява да бъдат ефективни при защита на своите права и интереси, в т.ч. да могат да ползват публичните услуги при осигурен достъп до елементите на обзавеждане на достъпна среда.

Съставът не крелитира аргументите на ответните страни, че в посочената сграда на Д № _____ гр. О _____, находяща се на ул. „____“ № _____ няма такива деца. Доводите им са, че в сградата на детската градина на ул. „А“ № _____ са създадени условия за достъпна архитектурна среда - изградена е рампа, позволяваща лесен достъп на деца инвалиди, както и във всяка от четирите групи има тоалетни за деца инвалиди или с ограничена мобилност, и ако в детската градина постъпи такова дете, то детето ще бъде насочено към тази сграда, където са осигурени условия за безпрепятствен достъп.

Съставът счита относно заявеното от ответните страни, че същото е неприемливо оправдание за различното третиране, което българският антидискриминационен закон не допуска. Единствената възможност за оправдание на прякото неравно третиране на основата на защитен признак е свързана с наличието на някое от изчерпателно изброените в чл. 7 от ЗЗДискр. Хипотези, а в случая, видно от представените доказателства и предвид разпоредбата на чл. 9 от ЗЗДискр., такава не е налице.

От друга страна, общественият характер на предоставяната от дружеството услуга, определя мястото като „обществено“², и като такова, на основание чл. 5 от ЗЗДискр.³, попада в обхвата на забраната по чл. 4, ал.1.

Освен нарушение на чл.37 от ЗЗДискр., бездействието на ответника би могло да обективира и още една форма на дискриминация, а именно «Тормоз» по смисъла на § 1, т.1 от ДР на ЗЗДискр., извършен чрез неизпълнение на законово задължение за осигуряване на достъпна среда за населението, включително на хората с увреждания, като се отчитат техните специфични изисквания. Законите задължения не визират само и единствено възможността за достъп до сградата, а представлява комплекс от изисквания, които осигуряват реален равен достъп до и в публичните сгради. Без осигуряване на възможност за реално придвижване в сградите и използване на елементите на обзавеждането законовото задължение за създаване и поддържане на достъпна среда не е изпълнено. Бездействието на ответните страни е нежелано поведение, което има за резултат накърняване достойнството на лицата с увреждания и създаване на враждебна и застрашителна за тях среда, представляващо който в конкретния случай обаче, предвид липсата на искане за защита от конкретно подлежащо на идентификация лице потърпевш (жалбоподател) не би могла да бъде установена.

Видно от изложеното с неосигуряването на свободен достъп до и в сградата на Д № _____ гр. О _____, находяща се на ул. „____“ № _____ на лица с двигателни увреждания, ответните страни са осъществили пряка дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. и нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр.

За пълнота на мотивите, състава намира за уместно да изясни въпроса относно адресата на задължението за изграждане на достъпна среда, позовавайки се на задължителната съдебна практика на ВАС, който в мотивите на Решение № _____ от _____, по адм. дело № _____ посочва, че ...Доколкото изискването за достъпност е разписано в закон,

² "Обществени места", по смисъла на § 1, т.1 от НАРЕДБА ЗА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ЗАКРИЛА НА ДЕЦА НА ОБЩЕСТВЕНИ МЕСТА, приета с ПМС № 165 от 25.07.2003г. (Обн. ДВ. бр.68 от 1.08.2003г., изм. ДВ. бр.3 от 11.01.2005г., изм. ДВ. бр.46 от 12.06.2007г., изм. ДВ. бр.45 от 16.06.2009г., изм. ДВ. бр.79 от 6.10.2009г., изм. ДВ. бр.5 от 19.01.2010г., изм. ДВ. бр.5 от 14.01.2011г.) са: общодостъпни за всяко лице места, като обществен транспорт, заведения за хранене, търговски, спортни или развлекателни обекти, кина, театри, стадиони, зали и други.

³ „... изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, се смята за дискриминация.“

⁴ Потвърдено с Решение № 14229 от 18.11.2011г. на 5-членен състав на ВАС

всички (собственици и наематели) следва да са наясно, че осъществяваната от тях експлоатация на сградата без изграждане на необходимите елементи на достъп и обзавеждане е закононарушение. ... кому е задължението за извършване на преустройствата и кому задължението за осигуряване на финансовите средства за това е ирелевантно за обективния факт на неизпълнение на законовото задължение за осигуряване на достъпна среда.»

Предвид изложеното, съставът намира, че в настоящото производство са налице достатъчно факти, от които се доказва, че при осъществяването на своята дейност ответните страни са поддържали и продължават да поддържат и в момента архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с двигателни увреждания до и в Д № „Р“ гр. О , находяща се на ул. , № , което в съответствие с чл.5 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация и налага предприемането на мерки в съответствие с правомощията на Комисията за предотвратяване и преустановяване на нарушенията на закона.

В рамките на настоящото производство Комисията установи акт на дискриминация, допуснато при осъществяване дейността на ответните страни, а именно, че не са спазили разпоредбите на чл. 9 от „Конвенцията за правата на хората с увреждания“ както и чл 5, т. 5 от ЗХУ, свързано с признак по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр, с което са нарушили разпоредбата на чл. 37 от ЗЗДискр. и е извършил акт на дискриминация по смисъла на чл.5 от ЗЗДискр.

Съгласно разпоредбата на чл. 80, ал.2 от ЗЗДискр. за извършването на дискриминация е предвидено административно наказание имуществена санкция в размер от 250 лева до 2500 лева. Съгласно чл.27, ал.2 от ЗАНН при определяне на наказанието се вземат предвид тежестта на нарушението, подбудите за неговото извършване и другите смекчаващи и отегчаващи вината обстоятелства, както и имотното състояние на нарушителя. За постигането целите на ЗЗДискр., а именно ефективна защита от дискриминация и равенство пред закона, в третирането и възможностите, е необходимо налаганите наказания за прояви на дискриминация да са с разубеждаващ и възпиращ ефект /виж чл.15 от Директива 2000/43/ЕС и чл.17 от Директива 2000/78/ЕО/.

Съставът взе предвид факта, че това е първо нарушение за ответните страни, но според настоящият състав техен обект са и могат да бъдат неопределен, но определяем кръг от засегнати лица (с намалена подвижност), и за постигането на целите на закона, следва да наложи санкция в минималния размер, а именно по 250 /двеста и петдесет/ лева на всяка страна.

За да осигури ефективна защита от дискриминация, съставът счита за нужно да даде на основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. задължително предписание на ответните страни, да преустановят дискриминацията по признак „увреждане“, като предприемат необходимите действия за изграждане на достъпна среда за хора с увреждания.

Воден от гореизложеното и на основание чл.47, във вр. с чл.64, чл.65 и чл.66 от ЗЗДискр., настоящият Ад Хок заседателен състав на КЗД

РЕШИ:

I. УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност Община О- е представлявана от кмета, с адрес: гр. О- ул. „А“ С- №- е поддържала и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до и в Д № „Р“ гр. О , находяща се на ул. , №- което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона.

II. За установената по т. I дискриминация, на основание чл.47, т.3 във вр. с чл.80, ал.2 от Закон за защита от дискриминация **НАЛАГА** на Община С- представлявана от кмета, **ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ** в размер на 250 /двеста и петдесет/ лева, които на основание чл. 83 от ЗЗДискр., следва да бъдат внесени по сметка на Комисията за защита от дискриминация в Българска народна банка с банков идентификационен код BNBGBGSD и IBAN: BG85 BNBG 9661 3000 1184 01.

III. УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност Д № „Е“, представлявано от директора Г Д с адрес: гр. О ул. „А“ № е поддържала и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до и в Д № „Р“ гр. О, находяща се на ул. „ № което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона.

IV. За установената по т. III дискриминация, на основание чл.47, т.3 във вр. с чл.80, ал.2 от Закон за защита от дискриминация НАЛАГА на Д № „Р“, представлявано от директора Г Д **ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ** в размер на 250 /двеста и петдесет/ лева, които на основание чл. 83 от ЗЗДискр., следва да бъдат внесени по сметка на Комисията за защита от дискриминация в Българска народна банка с банков идентификационен код BNBGBGSD и IBAN: BG85 BNBG 9661 3000 1184 01.

V. На основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. **ПРЕДПИСВА** на ответните страни Община О представлявана от кмета и Д № „Р“, представлявано от директора Г Д, в едномесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на Д № „Р“ гр. О, находяща се на ул. „ №

VI. В едномесечен срок от получаването на настоящото решение в изпълнение на чл. 67, ал.2 от ЗЗДискр. ответните страни Община О представлявана от кмета и Д № „Р“, представлявано от директора Г Д са длъжни да уведомят писмено Комисията за защита от дискриминация на Република България за предприетите мерки по изпълнение на така дадените им задължителни предписания.

Заверен препис от настоящото решение да се връчи на страните в производството.

Решение подлежи на обжалване в 14 /четиринадесет/ дневен срок от съобщаването му на страните, чрез Комисията за защита от дискриминация, по реда на АПК.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Орлин Колев

ЧЛЕНОВЕ:

Баки Хюсеинов

Наско Атанасов

